

Тема 1.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Воронов В.Р.
заступник начальника управління Департаменту
технічного захисту інформації Адміністрації
Держспецзв'язку
кандидат технічних наук, доцент

Київ 2016

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Інформація, яка є важливою для особи, суспільства та держави і втрата якої може спричинити шкоду особі, суспільству або національним інтересам держави в економічній, політичній, військової або інших сферах, повинна захищатися від несанкціонованого ознайомлення, спотворення, знищення та блокування.

Об'єктом захисту є інформація, обов'язковість захисту якої встановлено законом

ОБ'ЄКТ ЗАХИСТУ

Закон України
**“Про державну
таємницю”**

Встановлює обов'язковість захисту інформації,
що становить державну таємницю
(секретної інформації)

Інформація, яка є секретною, визначається Законом України “Про державну таємницю” та Зводом відомостей, що становлять державну таємницю (ЗВДТ), затвердженим наказом СБУ № 440 від 12.08.2005 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17.09.2005 за № 902/11182

ОБ'ЄКТ ЗАХИСТУ

Закон України
"Про захист
інформації в
інформаційно-
телекомунікаційних
системах"

Встановлює, що об'єктом захисту в ІТС (АС) є інформація, що обробляється в ній, та програмне забезпечення, яке призначено для обробки цієї інформації

обов'язковому захисту підлягає інформація, яка відноситься до державних інформаційних ресурсів, та інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, при її обробці в ІТС (АС)

ОБ'ЄКТ ЗАХИСТУ

Закон України
"Про Державну
службу
спеціального
зв'язку та захисту
інформації України"

Державні інформаційні ресурси – це систематизована інформація, що є доступною за допомогою інформаційних технологій, право на володіння, використання або розпорядження якою належить державним органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, державним підприємствам, установам та організаціям, а також інформація, створення якої передбачено законодавством та яка обробляється фізичними або юридичними особами відповідно до наданих їм повноважень суб'єктами владних повноважень

ОБ'ЄКТ ЗАХИСТУ

Детальний перелік видів інформації, яка має захищатися, при її обробці в ІТС (АС):

**Правила
забезпечення захисту
інформації в
інформаційних,
телекомунікаційних
та інформаційно-
телекомунікаційних
системах,
затверджено постановою
Кабінету Міністрів
України від 29.03.2006 №
373**

1. Інформація, яка становить державну або іншу передбачену законом таємницю;
2. Службова інформація;
3. Відкрита інформація, яка належить до державних інформаційних ресурсів, а також про діяльність суб'єктів владних повноважень, військових формувань, яка оприлюднюється в Інтернеті, інших глобальних інформаційних мережах і системах або передається телекомунікаційними мережами;
4. Конфіденційна інформація, яка перебуває у володінні розпорядників інформації, визначених частиною першою статті 13 Закону України "Про доступ до публічної інформації";
5. Інформація, вимога щодо захисту якої встановлена законом (зокрема, персональні дані)

СЛУЖБОВА ІНФОРМАЦІЯ

інформація:

до службової інформації може належати така

Закон України

"Про доступ до публічної інформації"

- 1) інформація, що міститься у документах суб'єктів владних повноважень, що становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;
- 2) інформація, зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці

документам, що містять інформацію, яка становить службову інформацію, присвоюється гриф "для службового користування"

СЛУЖБОВА ІНФОРМАЦІЯ

Інструкція про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.1998 № 1893

Закон України
"Про доступ до публічної інформації"

Переліки відомостей, які містять службову інформацію, затверджуються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, обласними та Київською міською держадміністраціями

Перелік відомостей, що становлять службову інформацію, який складається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у тому числі на виконання делегованих повноважень, не може бути обмеженим у доступі

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Захист інформації – діяльність із забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності важливої для особи, суспільства та держави інформації, яка обробляється в інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах або озвучується на об'єктах інформаційної діяльності, а також із забезпечення використання інформації у відповідності з встановленими правилами

Конфіденційність, цілісність та доступність – це властивості, які характеризують інформацію як об'єкт захисту

ВЛАСТИВОСТІ ІНФОРМАЦІЇ

Конфіденційність – властивість інформації, яка характеризує захищеність інформації від несанкціонованого ознайомлення

Цілісність – властивість інформації, яка характеризує захищеність інформації від несанкціонованого спотворення, руйнування або знищення

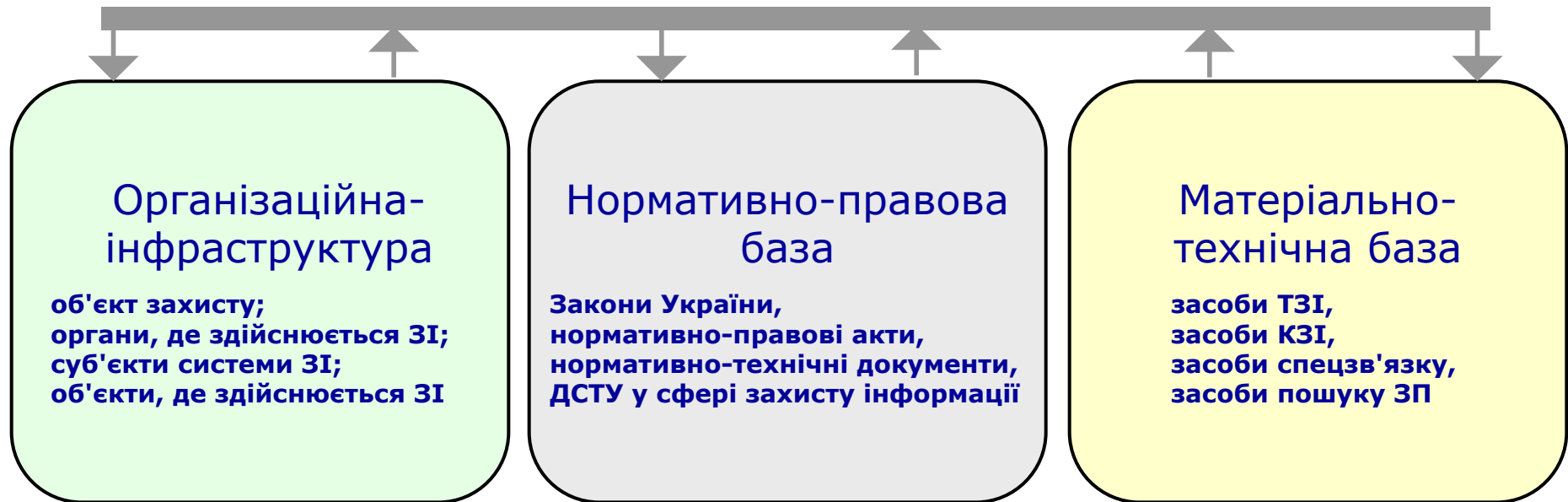
Доступність – властивість інформації, яка характеризує захищеність інформації від несанкціонованого блокування

Захищеність інформації – стан інформації, при якому забезпечена відповідність показників захищеності інформації нормам та вимогам захищеності інформації

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Для захисту інформації в Україні створена система захисту інформації

ОРГАНИ, ДЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ТЕХНІЧНИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

- органи державної влади,
- органи місцевого самоврядування,
- органи управління Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених згідно із законодавством України,
- підприємства, установи, організації, військові частини

ОБ'ЄКТИ, ДЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ТЕХНІЧНИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

- Об'єкти інформаційної діяльності
- Інформаційні, телекомунікаційні, інформаційно-телекомунікаційні системи (автоматизовані системи)

ОБ'ЄКТИ, ДЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ТЕХНІЧНИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Об'єкт інформаційної діяльності – це приміщення, споруда, визначена територія, зона, транспортний засіб, де здійснюється діяльність з інформацією, що підлягає захисту

Інформаційно-телекомунікаційна система (автоматизована система) – це організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів, в якій передбачена можливість реалізації програмних процедур розмежування доступу користувачів і яка об'єднує обчислювальну систему, фізичне середовище, де розташована ця система, персонал і оброблювану інформацію

КЛАСИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ

НД ТЗІ 2.5-005 -99
Класифікація
автоматизованих
систем і стандартні
функціональні
профілі захищеності
оброблюваної
інформації від
несанкціонованого
доступу

За сукупністю характеристик автоматизованої системи (конфігурації апаратних засобів обчислювальної системи, їх фізичного розміщення, кількості різноманітних категорій оброблюваної інформації, кількості користувачів і категорій користувачів) виділяється **три ієрархічні класи АС**

АС класу «1» — одномашинний однокористувачевий комплекс, який обробляє інформацію однієї або кількох категорій конфіденційності

Об'єкт ЕОТ

КЛАСИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ

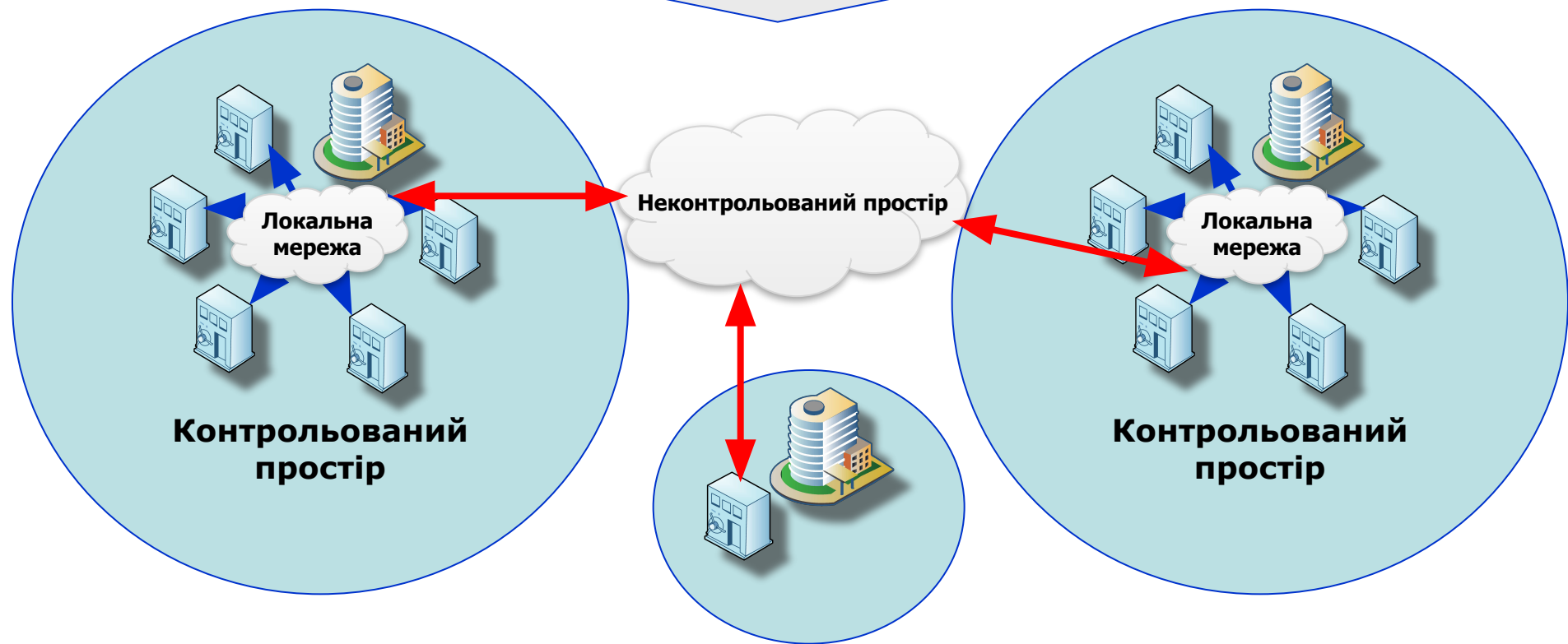
АС класу «2» — локалізований багатомашинний багатокористувачевий комплекс, який обробляє інформацію різних категорій конфіденційності!

КЛАСИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ

АС класу «З» — розподілений автоматизований комплекс, який обробляє інформацію різних категорій конфіденційності

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

- забезпечення технічного захисту інформації згідно з вимогами НПА та НД ТЗІ;
- видання у межах своїх повноважень нормативно-правових актів (НПА) з питань ТЗІ;
- здійснення відомчого контролю за станом технічного захисту інформації

**Організація технічного захисту інформації
в державних органах покладається на їх
керівників**

ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ ВІДПОВІДНО ДО ПОКЛАДЕНИХ НА НИХ ЗАВДАНЬ:

Положення про технічний захист інформації в Україні,

затверджено Указом Президента України від 27.09.1999 № 1229

- створюють або визначають підрозділи, на які покладається забезпечення ТЗІ та контроль за його станом;
- погоджують з Адміністрацією Держспецзв'язку України проведення НДР, ДКР, спрямованих на розвиток нормативно-правової та матеріально-технічної бази системи ТЗІ, які здійснюються за рахунок коштів державного бюджету;
- створюють або визначають за погодженням з Адміністрацією Держспецзв'язку України підприємства, установи та організації, що забезпечують ТЗІ;
- забезпечують підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів з ТЗІ;
- надають Адміністрації Держспецзв'язку України за його запитом відомості про стан ТЗІ

ЗАВДАННЯ ІНШИХ СУБ'ЄКТІВ СИСТЕМИ ТЗІ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

- дослідження загроз для інформації на об'єктах, де здійснюється захист інформації;
- створення та виробництво засобів технічного захисту інформації;
- розроблення, впровадження, супроводження комплексів технічного захисту інформації та комплексних систем захисту інформації;
- підвищення кваліфікації фахівців з технічного захисту інформації

ПРАВО ВИКОНАННЯ РОБІТ З ТЗІ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

Роботи з технічного захисту інформації для власних потреб мають право виконувати в органах державної влади та у сфері їх управління відповідні підрозділи цих органів або військові частини, підприємства, установи, організації, на які в установленому порядку покладено забезпечення технічного захисту інформації, за наявності у відповідного органа державної влади **дозволу на виконання робіт з технічного захисту інформації для власних потреб**

Дозвіл надається Адміністрацією Держспецзв'язку за умов виконання органам державної влади вимог щодо наявності підрозділу з ТЗІ, фахівців з відповідною підготовкою, нормативної та матеріальної бази з ТЗІ

ПРАВО ВИКОНАННЯ РОБІТ З ТЗІ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

До виконання робіт з технічного захисту інформації в державних органах можуть бути залучені суб'єкти підприємницької діяльності, що мають відповідні ліцензії у сфері технічного захисту інформації

УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТЗІ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

Під час впровадження заходів з технічного захисту інформації повинні використовуватися засоби ТЗІ, які мають документ (сертифікат відповідності або експертний висновок у сфері ТЗІ), що засвідчує їх відповідність вимогам нормативних документів з питань ТЗІ, і які дозволені Адміністрацією Держспецзв'язку України для застосування та включені до переліку таких засобів (перелік дозволених для використання засобів ТЗІ знаходиться на сайті Держспецзв'язку)

ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ З ТЕХНІЧНОГО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Положення про
технічний захист
інформації в
Україні,

затверджено Указом
Президента України
від 27.09.1999 №
1229

Роботи з технічного захисту інформації в органах, де здійснюється ТЗІ, здійснюються за рахунок коштів, що виділяються на їх утримання, прибутку та інших джерел, не заборонених законодавством

При будівництві (реконструкції) об'єктів витрати на заходи з технічного захисту інформації включаються до кошторисної вартості робіт

В бюджетному запиті на утримання відповідного державного органу необхідно передбачати витрати на захист інформації і забезпечення необхідного стану ТЗІ у відповідному органі і у сфері його управління

ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЇ

Основними загрозами для інформації, що озвучується на ОІД, є:

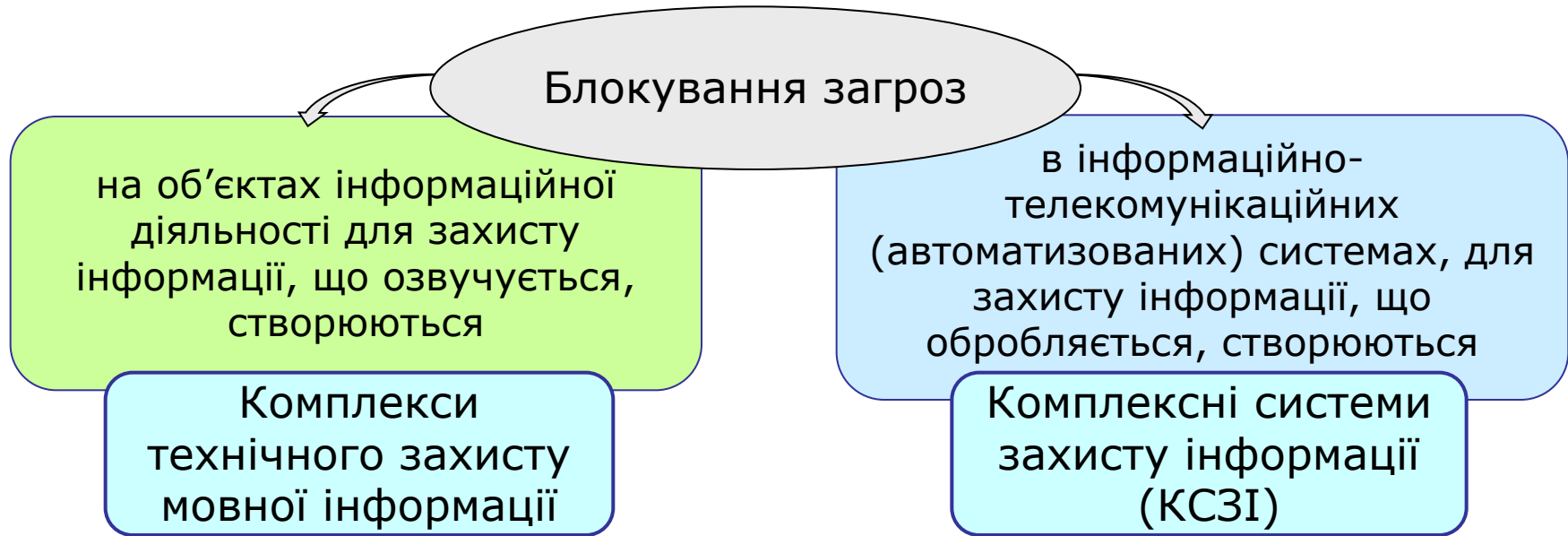
витік інформації технічними каналами

Основними загрозами для інформації, що обробляється в ІТС (АС), є:

- витік інформації технічними каналами;
- несанкціоновані дії з інформацією (у тому числі з використанням комп'ютерних вірусів та кібератак);
- спеціальний вплив на засоби обробки інформації, який здійснюється шляхом формування фізичних полів і сигналів та може призвести до порушення її цілісності та до несанкціонованого блокування

КОМПЛЕКСИ ТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ВІД ЗАГРОЗ

КСЗІ складається з:

- **комплексу технічного захисту інформації – для захисту інформації від витoku технічними каналами;**
- **комплексу засобів захисту від несанкціонованих дій з інформацією;**
- **комплексу засобів захисту від спеціальних впливів**

КОМПЛЕКСИ ТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Комплекс технічного захисту інформації – це взаємопов'язана сукупність організаційних та інженерних заходів та засобів технічного захисту інформації, що озвучується на ОІД та обробляється в ІТС, призначена для захисту інформації від витоку відповідними технічними каналами

Комплексна система захисту інформації – це взаємопов'язана сукупність організаційних та інженерних заходів та засобів технічного і криптографічного захисту інформації, що обробляється в ІТС, призначена для захисту інформації від витоку технічними каналами, від несанкціонованих дій з інформацією та від спеціальних впливів на інформацію та на засоби її обробки

Організація захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності та в інформаційно-телекомунікаційних-системах, а також порядок створення комплексів технічного захисту інформації та комплексних систем захисту інформації буде розглянуто у подальшому

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Розглянуті вище організаційно-правові засади як сукупність основних положень, норм, правил, вимог та порядку організації та здійснення захисту інформації забезпечують правову основу функціонування системи захисту інформації

Тема 1.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Дякую за увагу

ВОРОНОВ В.Р.
заступник начальника управління Департаменту
технічного захисту інформації Адміністрації
Держспецзв'язку
кандидат технічних наук, доцент

Київ 2016

